EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 05 13
COM(2015) 271 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2015 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2015 m. Portugalijos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2015 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2015 m. Portugalijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją[3],

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas[4],

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu. Strategija yra orientuota į tas svarbias sritis, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;

(2) remdamasi Komisijos pasiūlymais, 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] COM(2015) 271.
[4] P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

politikos gairių. Abejos gairės kartu sudaro integruotas gaires, ir į jas valstybių narių buvo paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;

(3) 2014 m. liepos 8 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl 2014 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos ir pateikė nuomonę dėl atnaujintos 2014 m. Portugalijos stabilumo programos. 2014 m. lapkričio 28 d. pagal Reglamentą (ES) Nr. 473/2013[5] Komisija pateikė nuomonę dėl Portugalijos 2015 m. biudžeto plano projekto[6];

(4) 2014 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą[7], kuria pradedamas 2015 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą[8], kurioje nurodė, kad Portugalija yra viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą;

(5) 2014 m. gruodžio 18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, pagal kuriuos reikia skatinti investuoti, spartinti struktūrines reformas ir vykdyti atsakingą ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą;

(6) 2015 m. vasario 26 d. Komisija paskelbė 2015 m. Portugalijos ataskaitą[9]. Joje įvertinta Portugalijos pažanga įgyvendinant 2014 m. liepos 8 d. priimtas šaliai skirtas rekomendacijas. Į šalies ataskaitą įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai. Atlikusi analizę Komisija daro išvadą, kad Portugalijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas, dėl kurio reikia imtis ryžtingų politikos veiksmų ir kurį reikia specialiai stebėti. Tiesa, kad vykdant koregavimo programą daug pasiekta ekonomikos koregavimo ir politikos priemonių srityse. Nepaisant to, išlieka reikšminga rizika, susijusi su dideliu vidaus ir išorės įsiskolinimu įvairiuose sektoriuose, kuri turi būti atidžiai stebima. Finansinio įsiskolinimo mažinimą taip pat apsunkina lėtas augimas, maža infliacija ir didelis nedarbas;

(7) 2015 m. balandžio 28 d. Portugalija pateikė 2015 m. nacionalinę reformų programą ir 2015 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(8) šiuo metu Portugalijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto korekcinė dalis. 2015 m. stabilumo programoje vyriausybė planuoja iki 2015 m. panaikinti perviršinį deficitą, o tai atitinka Tarybos nustatytą terminą. Ji siekia 2015 m. nominalų deficitą sumažinti iki 2,7 % BVP ir toliau palaipsniui sumažinti iki 0,6 % BVP 2018 m. Remiantis stabilumo programa, vyriausybė planuoja 2016 m. pasiekti vidutinio laikotarpio tikslą, kad struktūrinis deficitas neviršytų 0,5 % BVP. Tikimasi, kad 2015 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės iki 124,2 % ir toliau mažės iki maždaug 112,1 % 2018 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2015 ir 2016 m., tačiau gan optimistinis 2017 ir 2018 m., kuriems Portugalijos viešųjų finansų taryba nustatė tam tikrą riziką. Remiantis Komisijos 2015 m. pavasario prognoze, dar nėra užtikrinta, kad perviršinis deficitas būtų panaikintas laiku ir tvariai iki 2015 m., tačiau tai yra tikėtina. Vis dėlto fiskalinės pastangos nesiekia Tarybos rekomenduoto lygio. Darant prielaidą, kad perviršinis deficitas bus panaikintas, Portugalijai nuo 2016 m. būtų

[5] OL L 140, 2013 5 27, p. 11.
[6] C(2014) 8812 *final*.
[7] COM(2014) 902.
[8] COM(2014) 904.
[9] SWD(2015) 41 *final*.

taikoma pakto prevencinė dalis. Balanso gerinimo priemonės, kurias taikant būtų pasiekti planuojami deficito tikslai po 2016 m., nebuvo pakankamai tiksliai išdėstytos ir panašu, kad jų nepakaks. Todėl kyla rizika, jog 2016 m. bus gerokai nukrypta nuo reikalaujamo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo ir reikės papildomų struktūrinių priemonių. Remdamasi stabilumo programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2015 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad yra rizika, jog Portugalija neatitiks Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;

(9) fiskalinis konsolidavimas turi būti pagrįstas didesniu viešųjų išlaidų efektyvumu ir geresne kokybe visuose viešojo administravimo lygmenyse ir tolesnėmis viešųjų finansų valdymo sistemos reformomis. Visų pirma reikia dėti daugiau pastangų, kad užtikrinant Įsipareigojimų kontrolės įstatymo vykdymą ir stiprinant atskaitomybę būtų užtikrinta griežta išlaidų kontrolė. Įstatymas dėl vienos darbo užmokesčio skalės buvo paskelbtas 2014 m. rugsėjo mėn. ir taikomas nuo 2015 m. sausio mėn.; ruošiamasi įgyvendinti įstatymo galią turintį dekretą dėl vienos priedų skalės. Valstybės įmonių restruktūrizavimas neužbaigtas. Vykdant pensijų reformą padaryta tik nedidelė pažanga rengiant naujas visapusiškas priemones. Pastaruosius dvejus metus Portugalijoje buvo įgyvendinama visapusiška mokesčių sistemos reforma, susijusi su pelno mokesčiu, gyventojų pajamų mokesčiu ir aplinkos mokesčiais. Reikėtų įvertinti bendrą šios reformos poveikį. Apstu galimybių imtis tolesnių reformų, kuriomis siekiama modernizuoti pajamų administravimą ir dar labiau pagerinti mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymą;

(10) neseniai įgyvendinta keletas kolektyvinių derybų sistemos reformų, tačiau ne visomis jų skatinama suderinti darbo užmokestį su produktyvumu sektoriaus ir įmonės lygmenimis. Sistemos uždavinys – sudaryti sąlygas įmonėms prisitaikyti prie ypatingų aplinkybių. Tai, be kita ko, apima efektyvų esamų nuostatų, pagal kurias įmonėms leidžiama, esant ypatingoms aplinkybėms, nukrypti nuo sektoriaus lygmeniu sudarytų kolektyvinių sutarčių, taikymą. Nepaisant to, kad pastaraisiais metais minimalus darbo užmokestis buvo užšaldytas, nuo 2008 m. nominaliąja verte jis augo kur kas sparčiau negu vidutinis darbo užmokestis (2008–2014 m. 18,5 %, palyginti su 3,5 %), o darbuotojų, gaunančių minimalų darbo užmokestį, dalis padidėjo nuo 5 % 2005 m. iki 12,9 % 2014 m.;

(11) padaryta reikšminga pažanga aktyvios darbo rinkos politikos taikymo ir valstybinių užimtumo tarnybų reformos srityse. Tačiau išlieka problema, kaip įtraukti jaunimą, kuris nedirba, nesimoko ir nedalyvauja mokymuose. Reikia suskaitmeninti daugiau paslaugų, skirtų atitikčiai darbo rinkos poreikiams didinti. Tinkamos socialinės paramos aprėpties, įskaitant minimalių pajamų programą, užtikrinimas taip pat išlieka svarbus uždavinys. Padaryta tam tikra pažanga gerinant švietimo kokybę ir sąsają su darbo rinka. Kad pagerintų švietimo kokybę, Portugalija reformavo mokymo programas ir mokytojų statutą. Stebėsenos priemonės taikymas ir naujų profesinio rengimo bei mokymo programų suteikiamos įvairios galimybės turėtų padėti spręsti mokyklos nebaigimo problemą ir pagerinti mokymosi rezultatų rodiklius. Naujausiomis reformomis siekiama patobulinti profesinio rengimo ir mokymo sistemą, tačiau tebėra sunku padaryti ją patrauklesnę studentams. Dar reikia skatinti aukštojo mokslo įstaigas, privačiojo sektoriaus įmones ir mokslinių tyrimų organizacijas keistis tarpusavyje žiniomis;

(12) didelės Portugalijos įmonių skolos vis dar atsiliepia jų rezultatams ir trukdo gauti naujų investicijų, o namų ūkių įsiskolinimas smarkiai sumažėjo. Atsižvelgdamas į atliktą išsamų įvertinimą, centrinis bankas sustiprino bankų likvidumo ir kapitalo padėties stebėseną ir įvertino bankų atkūrimo planus. Įmonių neveiksnių paskolų

santykis išlieka didelis (viršija 18 %) ir yra našta bankų balansuose. 2014 m. pradėta vykdyti pelno mokesčio reforma sugriežtinamos grynųjų finansinių išlaidų atskaitymo ribos, tačiau būtų galima toliau spręsti dideliam įsiskolinimui palankaus mokestinio iškraipymo, susijusio su pelno apmokestinimu, problemą. Iš naujo kuriamos įmonių restruktūrizavimo platformos ir procesai PER ir SIREVE daugiau dėmesio skiriant tam, kaip padėti įmonėms tęsti veiklą, o ne būti likviduotoms. Iš 2014 m. finansinio įsiskolinimo mažinimo duomenų matyti, kad įgyvendinant įmonių skolos naštai sumažinti skirtas priemones padaryta reikšminga pažanga. 2014 m. gegužės mėn. paskelbtas įmonių skolos restruktūrizavimo strateginis planas palaipsniui įtraukiamas į teisės aktus įvairių priemonių pavidalu. Padaryta pažanga plečiant finansavimo alternatyvų ne finansų įmonėms pasirinkimą skatinant investicijas į nuosavybės vertybinius popierius. 2014 m. rugsėjo mėn. oficialiai įsteigta Vystymosi finansavimo institucija ketina spręsti rinkos nepakankamumo problemą, dėl kurios MVĮ sunkiau gauti finansavimą;

(13) būtų galima stiprinti priemones, kuriomis siekiama padidinti teisingumo sistemos efektyvumą ir pagerinti jos kokybę, visų pirma, kiek tai susiję su teismų veiklos vertinimu ir interneto priemonių naudojimu, ir atlikti teismo procesų dalyvių arba teisės specialistų apklausas. Remiantis 2015 m. ES teisingumo rezultatų suvestine, civilinių ir komercinių bylų nagrinėjimas tebėra ilgas (386 dienos). Vykdymo užtikrinimo bylų skaičius ir toliau nežymiai mažėja, tačiau nagrinėjimo užbaigimo trukmė išlieka ilga (2014 m. – 1 045 dienos). Su mokesčių ir administraciniais teismais susijusios reformos vykdomos lėčiau negu kitos teismų reformos. Dėl išaugusio bankroto bylų skaičiaus reikia skirti daugiau lėšų pirmosios instancijos teismams ir mokymams šioje srityje. Įmonių likvidumui toliau kliudo smarkiai vėluojantys mokėjimai, ypač viešojo sektoriaus. Nesiimta jokių naujų priemonių ir neprisiimta įsipareigojimų, kaip spręsti šių pavėluotų mokėjimų klausimą. Nepakanka skaidrumo apie privačiojo ir viešojo sektoriaus partnerystes vietos bei regionų valdžios lygmenimis, o apie koncesijas – visais lygmenimis. Korupcijos prevencijai kliudo neefektyvus esamos teisinės sistemos, kurios stebėjimo, įgyvendinimo ir sankcijų vykdymo užtikrinimo aspektus reikia tobulinti, taikymas;

(14) nauja transporto reguliavimo institucija veiklos dar nevykdo. Uostų, geležinkelių ir miestų viešojo transporto koncesijų liberalizavimo priemonės įgyvendinamos lėtai, todėl nepavyksta skatinti investicijų. Įgyvendinant ilgalaikį transporto planą ir uostų sektoriaus reformos darbotvarkę padaryta tik nedidelė pažanga. Vėluojama įgyvendinti Lisabonos ir Porto didmiesčių zonų transporto koncesijas. Be to, padaryta nedidelė pažanga pakartotinėse derybose dėl uostų koncesijų ir geležinkelių sektoriuje. Tebevyksta geležinkelių (REFER) ir kelių (EP) infrastruktūros operatorių susijungimas, kuriuo siekiama pagerinti naujos kelių ir geležinkelių infrastruktūros įstaigos finansinį tvarumą. Sumažintas transporto sektoriuje veikiančių valstybės įmonių darbuotojų skaičius;

(15) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Portugalijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2015 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat įvertino veiksmus, kurių Portugalija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Portugalijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–5 rekomendacijose;

(16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo Portugalijos stabilumo programą ir savo nuomonę[10] visų pirma pateikė toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(17) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;

(18) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija taip pat atliko visos euro zonos ekonominės politikos analizę. Remdamasi šia analize, Taryba pateikė konkrečias rekomendacijas valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro. Portugalija taip pat turėtų užtikrinti, kad tos rekomendacijos būtų visiškai ir laiku įgyvendintos,

REKOMENDUOJA Portugalijai 2015–2016 m. imtis šių veiksmų:

1. Imantis reikiamų priemonių užtikrinti tvarų perviršinio deficito panaikinimą 2015 m. 2016 m. užtikrinti 0,6 % BVP fiskalinį koregavimą siekiant vidutinio laikotarpio tikslo. Siekiant geriau kontroliuoti išlaidas, užtikrinti Įsipareigojimų kontrolės įstatymo vykdymą. Pagerinti pensijų sistemos tvarumą vidutiniu laikotarpiu. Užtikrinti valstybės įmonių finansinį tvarumą. Toliau gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių administravimo efektyvumą.

2. Konsultuojantis su socialiniais partneriais ir pagal nacionalinę praktiką skatinti derinti darbo užmokestį ir produktyvumą atsižvelgiant į įgūdžių ir vietos darbo rinkos sąlygų skirtumus, taip pat į regionų, sektorių ir įmonių ekonominės veiklos rezultatų skirtumus. Užtikrinti, kad minimalaus darbo užmokesčio raida atitiktų užimtumo ir konkurencingumo skatinimo tikslus.

3. Pagerinti valstybinių užimtumo tarnybų efektyvumą visų pirma įtraukiant daugiau neregistruotų jaunų žmonių. Užtikrinti veiksmingą išmokų gavėjų aktyvumo skatinimą ir tinkamą minimalių pajamų programos aprėptį.

4. Imtis priemonių, kuriomis siekiama sumažinti įmonių skolų naštą, spręsti įmonių neveiksnių paskolų santykio bankuose klausimą ir mažinti įmonių įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą, susijusį su pelno apmokestinimu. Didinti perspektyvioms įmonėms skirtų skolos restruktūrizavimo priemonių efektyvumą pradedant bankams ir skolininkams taikyti paskatas, kad jie dalyvautų pradiniame restruktūrizavimo proceso etape.

5. Paspartinti priemonių įgyvendinimą ir padidinti skaidrumą, susijusį su koncesijomis, įskaitant transporto sektoriaus koncesijas, ir privačiojo ir viešojo sektoriaus partnerystėmis vietos bei regionų lygmenimis.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

[10] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.